

PONURO (17) *av*

Oba o prawdopodobnie jasne (tak w ponury oraz -o).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

1. *Pochmurnie, posępnie, patrząc w ziemię; oculorum aciem in terram defigens, torous humi posuisse vultus Cn (16)* : A ták z máley młodości tey nam vzdy trzebá/ Coby gębę wznosiła práwie ták do niebá. Nie pufzczáká do zyemie nam ponuro głowy *RejWiz* 101v.

W porównaniach (5): RejWiz 62v, 77v; A fálz/ á nieprawdá zázwdy ponuro á nísko nad ziemiá iáko pułtołká włoczyć fie musí RejZwierc 51, 102v, 146.

W przeciwstawieniu: »śmiele ... ponuro« (1): GliczKsiąż B8 cf Szereg.

Zwroty: »ponuro [= patrząc w ziemię] chodźć« (5): RejWiz 77v; zginął moiey pánnie pierfcionek/ á ty ponuro chodząc [...] zázwze pátrzyłz w ziemię/ powiedz mi iefliś go thy nie nálazł. Górndworz R3; RejZwierc 54; Ieft záfie niektory co ponuro chodzi myłłac wżytko złe [Est prave agens incurvatus nigredine] BudBib Eccli 19/23; PaprPan Bbv.

»patrzyć ponuro« [szyk zmienny] (6): GliczKsiąż B8; Tákżec ten wilk chowány z iednym nie zoftánie/ S cíchá pátrzy ponuro gdzye drugich doftánie. RejWiz 77, 28, 62v; Káfzowłki Piotr. (–) TEN choć pátrzy ponuro/ wierz mi nic nie zgubi RejZwierc 87; RejZwierc 146.

Szereg: »ponuro a pochmurno« (1): kázdy to wye/ iż [bękart] yáko fłkoro fye vrodzi/ s chorymi fie oczýmá ná swyát vkaże/ thák iż od drugich dobrych bláfk mu będzye w oczy/ smyele ná nye patrzyć nye będzye mógł/ ále zázwłfe ponuro á pochmurno GliczKsiąż B8.

Przen (2) :

Zwrot: »ponuro chodźć« (2): Bo prawdá gdzye fłwe fłkrzydłá by Orzeł roftoczy/ Iuż fálz ponuro chodzi iuż łeb wzyemię tłoczy. RejWiz 2; [cnota] ponuro nie chodzi/ pátrzy w niebo zázwdy RejWiz 89.

2. *Wywołując nieprzyjemne odczucia (1) :*

W porównaniu (1): ZNác że to dáwny żołnierz po oblázłey fłkorze/ Więć chłop iák Indiyłki kur ponuro krokorze. PaprPan Y3v.

Synonimy: 1. pochmurnie, pochmurno, posępisto, zasępliwie.

Cf PONURKIEM